מש א מיי' פ"ב (מהלי מפלה הלי יג ופ"ב)

מהלכות ברכות הלכה ו סו

עשין כו טוש"ע א"ח סי מרפב סעיף א:

ב ב מיי פ"ב מהל' ברכות

הלכה ה סמג שם טוש״ע הלכה ה סמג שם טוש״ע ל״ח ס״ תכד: גא ג מיי פ״ב מהל׳ תפלה הלכה י סמג עשין יט טוש״ע ל״ח סי׳ חכב סעי׳ ל

וסימן חל מעיף בכל ספי וסימן חל מעיף ב: בד מייי שם הלי יד ו וש"ע א"ח סיי מק מעיף א ג:

בד ו מיי שם הלי יג סמג

שם נווש"עו א"ם מני

בג ה שם סעיף ב:

כד.

תוספתא פרק ב) ומומפחל ברכום פ" ב) [מוספתו כרטו פייג עיים וקלייע], ג) ס"א לייג, ד) [דף כא:], ד) [מענית כו:], 1) [לייל בערבית ושחרית], נו בס"ח: שמד, ה) עיין לא כם מ. שנה, אל פיק רש"א, על [צ"ל משום. שבת של מין, י) [וע"ע מוספות חגיגה ית. ד"ה ר"ח מוסי "ר"כ כג. ד"ה מוסום ומוסי מגילה כב: ד"ה ושאיון,

רבינו חננאל

ותניא כוותיה כל השמנים שאמרו חכמים אין מדליקין ... בהז בשבת אבל מדליקיז בהן בשבונ אבל מהליקהן בהן ביו"ט חוץ משמן שריפה, שאין שורפין קרשים [פסולין] ביו"ט . ופסוליז). אמר רבא מזכיר של חנוכה בברכת המזון לופלה, מה תפלה בהודאה. אף ברכת המזון בהודאה. אמר רב מזכיר של ר״ח בברכת המזון, דתני רב . הושעיא ימים שיש בהז קרבן מוסף, כגון ר״ח וחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל י״ח ואומר מעין המאורע בעבודה, ואם לא אמר מחזירין אותו, ואין בהם קדושה על הכוס, ויש . תעניות ומעמדות ערבית ושחרית ומנחה מתפלל י״ח ואומר מעין המאורע בשומע תפלה, ואם לא אמר בשומע תפלה, ואם לא אמר אין מחזירין אותו, ואין בהם קידוש על הכוס ולא הזכרה בבהמ"ז. ואסיקנא נמי דמזכיר של חנוכה בתפלת המוסף של שבת ושל ר״ח טבת

כדאמרינן לעילה: לא מוכרינן. לא חייבו להזכיר: אינו מוכיר. אינו לריך להזכיר: מה חפלה בברכם הודאה. דהא כולה מילתא דחנוכה עיקרה להודאה נתקנה: בהודאה. בברכת הארץ: ואומר מעין

המאורע בעבודה. לבקש רחמים על

ישראל ועל ירושלים להשיב עבודה תגיא כוותיה דרב חסדא ¢כל אלו שאמרו למקומה לעשות קרבנות היום: שני אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום וחמישי. משמע של כל שבתות השנה מוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין ומאי עבידתייהו לזוכרם ולחלקם קדשים ביום מוב: איבעיא להו מהו להזכיר משחר ימות השנה: של פעניות. של חנוכה בברכת המזון כיון דמדרבנן שהיו נוזרים תעניות על הגשמים שני הוא לא מדכרינן או דילמא משום פרסומי וחמישי [ושני] במס' תענית (דף י.): ניסא מדכרינן אמר רבא אמר רב סחורה ושל מעמדות. כלומר לימים של אמר רב הונא אינו מזכיר ואם בא להזכיר מעמדות שהיו מתענין ארבעה תעניות בשבת שני ושלישי ורביעי מַזכיר בהודאה רבַ הוגא בר יהודה איקלע וחמישים ומעין המאורע דידהו תפלת לבי רבא סבר לאדכורי בבונה ירושלים תענית: ערבית. לילי כניסתן ואע"פ אמר להו רב ששת כתפלה "מה תפלה שאוכל ושותה כל הלילה מתפלל בהודאה: איבעיא תפלת תענית מאחר שנכנס היום להו מהו להזכיר ראש חודש בברכת המזון והכי נמי אמר רב הונא במסכת אם תימצי לומר בחנוכה דרבנן לא צריך תענית (דף יה:) יחיד שקבל עליו ראש חודש דאורייתא צריך או דילמא כיון דלא אסור בעשיית מלאכה לא תענית אף על פי שאוכל ושותה כל הלילה מתפלל תפלת תענית. ובתשו׳ הגאונים מצאתי ברייתא שנו רבותינו מזכרינן רב אמר ימזכיר רבי חנינא אמר אינו מזכיר אמר רב זריקא נקומ דרב בידך דקאי פעמים שאדם שרוי בתענית ואינו מתפלל ופעמים שאינו שרוי בתענית רבי אושעיא כוותיה דתני ר' אושעיא יימים ומתפלל הא כילד כאן בכניסתה כאן שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"ח וחוש"מ ערבית ביליאתה כלומר ערב תענית אע"פ ושחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה שעתיד לאכול לאחר תפלה מתפלל ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר תפלת תענית וליל מחרתו אף על פי שעודנו בתענית כשמתפלל תפלת מחזירין אוֹתו ואין בהן קדושה על הכום ויש בהן הזכרה בברכת המזון ימים ערבית אינו מתפלל תפלת תענית. וסוף דברי הגאונים כתבו אבל אין שאין בהן קרבן מוסף כגון שני וחמישי אנו רגילים לומר ערבית ואפילו (ושני) ותעניות ומעמדות שני וחמישי מאי שחרית שמא יארע לו אונס חולי או עבידתייהו אלא שני וה' וב' של תעניות בולמוס ויטעום כלום ונמצא שקרן ומעמדות יערבית ושחרית ומנחה מתפלל בתפלתו: אין מחזירין אוחו. דלאו שמונה עשרה ואומר מעין המאורע בשומע דאורייתא נינהו: בברכת המזון. של תפלה הואם לא אמר אין מחזירין אותו ערבית בכניסתו וכ"ש ביציחתו שכבר ואין בהן קרושה על הכום) ואין בהן 🖂 עבר היום: של חנוכה במוספין. הזכרה בברכת המזון: איבעיא להו מהו בתפלת מוספין דשבת ור״ח שבתוך להזכיר של חנוכה במוספין כיון דלית ביה ימי חנוכה מהו להזכיר על הניסים בהודחה: בד' מפלות. ערבית מוסף בדידיה לא מדכרינן או דילמא יום ושחרית ומוסף ומנחה וכיון שחובת הוא שחייב בארבע תפלות רב הונא ורב תפלה זה היום אינה פחותה משאר יהודה דאמרי תרוייהו אינו מזכיר רב נחמן תפלות של יום: אין נביא בר"ח. ורבי יוחנן דאמרי תרוייהו ימזכיר אמר אביי הכא נמי הואיל אלמלא ר"ח אין לרב יוסף הא דרב הונא ורב יהודה דרב מוספין בחנוכה לא בעי לאזכורי: הוא דאמר רב גידל אמר רב ראש חדש מכל לימים וו (בשחרים וערבים) שחל להיות בשבת המפטיר בנביא בשבת ומנחה. וכיון שהיום מחויב בארבע אינו צריך להזכיר של ראש חדש שאילמלא תפלות כזו כן זו: המפטיר בנביא שבת אין נביא בראש חדש מי דמי התם נביא במנחה בשבת. מנאתי בתשובת הגאונים שהיו רגילים לקרות בנביא בדר"ח ליכא כלל הכא איתיה בערבית בשבתות במנחה עשרה פסוקים ושחרית ומנחה אלא להא דמיא דאמר רב ובימי פרסיים גזרו גזרהי שלא לעשות אחדבוי אמר רב מתנה אמר רב יום מוב וכיון שנסתלקו נסתלקו: אין נביא שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה במנחה ביום טוב. ואף על גב בשבת א"צ להזכיר של יום מוב שאילמלא דאיתיה שחרית הואיל ומנחה לאו משום יום טוב אתי לא מזכרינן: שבת אין נביא במנחה ביום מוב

בברכם המזון. בתפלה פשיטא לן שהרי להלל ולהודאה נקבעו ולא גזרי׳ נתן לתוך חלב מהותך שמן אטו לא נתן דבלא נתן נמי לא אסור אלא אטו שאין מהותך אע"ג דבחלב מהותך גזרינן גזרה לגזרה דגזרי׳ אטו שאינו מהותך ושאינו מהותך אטו שמא יטה הא לא חשיב גזרה לגזרה דכשאינו מהותך ודאי יטה לפי שאינו נמשך אחר הפתילה אבל הכא משום שמלוה עליו לית

לן למימר ודאי יטה ותירץ ר"י דהכא לא חשיב גזירה לגזרה דיו"ט ושבתב כי הדדי נינהו כדאמרינן בפרק במה אשה (לקמן דף ס. ושם) גבי סנדל המסומר וקשה לרשב"א דהכא גזרינן יו"ט אטו שבת ובריש כל הכלים (לקמן דף קכד. ושם) מסקינן דלא גזרינן ושמא אין להשוות גזרות של חכמים זו לזו אותם שאינם במלאכה לחת⁻: גזירה יו"ם אמו שכת. וקשה לרשב"א הא דתנן בפ"ג דבינה (דף כז: ושם) מעשה ושחל ר' טרפון עליה ועל החלה שנטמאת ואמרו לו לא יזיזם ממקומם השתא לרבה אמאי לא יזיונה והא חזיא להיסק . תחת תבשילו דלא שייך בה למיגזר יו"ט אטו שבת כמו בשמן ולפי טעמא דאין שורפין קדשים ביום טוב ניחא ולריך לדחוק דגזרינן חלה בשבת אטו שמוף:

תניא כוותיה דרב חסדא. ול״מ והאי משמע חוץ משמן שריפה דאין מדליקין בשבת ולא ביו"ט והיינו דלא כרב חסדא דלדידי מדליקין בשבת הי"ל דה"ק כל אלו שאמרו אין מדליקין בשבת מדליקין ביום טוב וכ"ש חותו שמדליקין בשבת מדליקין ביום טוב חוץ משמן שריפה שאף על פי שמדליקין בשבת"

''כו': מדליקין ביום טוב וכו' איבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה בברכת המזון.

מימה דהך מילתא הוה ליה לאסוקי לעיל גבי מילי דחנוכה"א: מהן להזכיר של חנוכה בבהמ"ו.

יבבתפלה פשיטא ליה דמוכיר משום דתפלה בלבור הוא ואיכא פרסומי ניסא אבל בבהמ"ז שבבית"ג ליכא פרסומי ניסא כולי האי:

מזכיך בהודאה. דעל הנסים הודאה היא ולא תפלה™: בבונה ירושלים. כמו נר״ח שאומר יעלה ויבא בבונה

ירושלים שומשום דיעלה ויבא היא תפלה ותחנונים תקנוה 10 בבונה ירושלים דהיא נמי תפלה ובי"ח תיקנוה בעבודה שהיא תפלה להשב ישראל לירושלים: או דילמא ביון דלא אסור בעשיית מלאכה כו'. והא לאמר בפ"ג דמגילה (דף כב: ושם) כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון מענית ליבור וט' באב קורין שלשה ושאין בו ביטול מלאכה לעם כגון ראש חודש וחולו של מועד קורין די יו היינו מנהג בעלמא שאין רגילין

לעשות מלאכהי:

דתבי ר' אושעיא (בוותיה) בו'. מהכא לא הוי בעי למיפשט לעיל דאינו מזכיר חנוכה בברכת המזון דאיכא למידחי דדוקא נקט תעניות ומעמדות אבל חנוכה ופורים אף על פי שאין בהן קרבן מוסף לריך להזכיר משום פרסומי ניסא ואיפכא ליכא למיפשט דדילמא נקיט מעניות ומעמדות משום תפלת מוסף והוא הדין דתנוכה ומיהו אף בחנוכה ופורים אם לא אמר בתפלה אין מחזירין אותו™ כדתניא בהדיא בתוספתא דברכות (פרק מ"ה): תעניות ומעמדות ערבית שחרית ומנחה בו'. מה שפי' הגאונים שאין אנו רגילין לאומרה ערבית ואפילו שחרית שמא יארע לו אונס חולי או בולמוס ונמנא שחרן בתפלחו ומה שש"ל מתפלל שחרית היינו לפי שא"א שלא יתענה אחד מהם וקשה לר"י אם כן היאך לוה אדם תעניתו ופורע הלא ימלא שקרן בתפלתו קודם תקנת הגאונים ולעיל בפ"ק (דף יא.) דאמר ליזוף מר וליפרע הלא כבר התפלל תפלת תעניתי^ה: אלא הא דמיא דאמר רב אחדבוי בו'. תימה תרתי מילתא דרב למה לי לאשמועינן יום טוב שחל להיות בשבתים וכ"ש ראש חודש דליכא נביא כלל ותירץ ר"י דחדא מכלל חבירתה איתמר:

שאלמלא שבת אין נביא במנחה. וקשה לר"י דתנן בפרק שלישי דתגילה (דף כא. ושם ע"ש) בשני ובחמישי ובשבת בתנחה קורין שלשה ואין מפטירין בנביא וחירץ ר"ת דנביא דהכאר היינו כחובים שהיו מפטירין בכחובים בשבת במנחה כדאמר בפרק כל כתבי (לקמן דף קטו:) בנהרדעא פסקי סידרא בכתובים במנחתא דשבתאכא ובמגילהכב איירי בנביא ממש: ולית

מוסף תוספות א. דחדא גזירה היא. מוס' ישנים לעיל כא. ד"ה [היא גופה גזירה ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה]. ב. חדא גזירה היא. מום' הכח"ש. ג. אע"ג דלא גזרי׳ שאר נהרות דלא נדרי׳ שאר נהרות אטו ירדן ולא תעניות דאיכא כנופיא אפ״ה גזרו יו"ט אטו שבת דיו"ט ושבת כי הדדי נינהו. מוס' ושבת כי הדדי נינהו. מוקי הלח"ש. T. דהכא כיון דגזירה שמא יטה, שהוא מלאכה גמורה של תורה, חשבינן להו כחדא וכרי אבל בפ׳ כל הכלים גבי טלטול דרבנן אע"ג דמשום חשש הוצאה אסרום, חומרא יתירא היתה ולא גזרינן בה יו"ט היתה ולא גזרינן בה יו״ט אטו שבת. ליטנ״6, ה. לפי שאינה ראויה לכלום. מוס׳ הרא"ש. ו. שמדליה בערב שבת ואיכא למגזר שמא יטה בשבת. תוס' הלל"ש. ז. מלישנא דברייתא. חי' סר״ו. ∏. ודולא אסיר אלא ביר"ן. 11, [ד]קא אסיר אלא
ביר"ט. שחל להיות
בער"ש. מוס' הכלו"ם.
"ט. דליכא למיחש למשרי
וכ"ש דהוה לן למשרי
ביר"ט, אפ״ה. שעה להר"ץ.
". לפי שאין שורפין
קדשים ביר"ט, והיינו קישים בין"ט, חיינו סייעתי דרב חסדא. שטס לסר"ן. יא למה הפסיק בפסקא ד׳ולא בשמן שריפה׳ בין הלכות חנוכה. חי הר״ן. יב. והא חנוכה. חי הר״ן. יב. והא דאיבעיא להו בברהמ״ז ולא איבעיא להו בתפלה, משום. חי׳ הר״ן. יג. מיבעיא לי׳. חי׳ הר״ן. ד. שכל שיש בה הודאה לשעבר אומרו בהודאה. מאירי. 10. כדין כל תפלה להבא. מאירי. 10. והנכון, דהתם לאו דאסיר בעשיית מלאכה, אלא. ריטנ״ל. ז'ד. שאין מחזירין אלא ביום שיש בהם קרבן מוסף, אבל אין בהם קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים שחרית ומנחה, תעניות ומעמדות אין מחזירין כנכום י⊓. אלמא כל כה״ג לאו שקר מקרי. פי׳ הר״ן, כיון שבשעה שהתפלל בתענית שבשנה שהתפלל בתענית היי, מי היין, ינו, דאעיה דליכא נביא בינום, כיון דליכא נביא במנחה אין בשבת כשחל בינים, כללים, בשבת כשחל בינים, לאו בשלה כלו, דייה הקולה מגילה כלו, דייה הקולה עוס מגילה כלו, דייה הקולה בורה. מגילה כלו, דייה הקולה בורה. במקור היינו הפטרה. בורה מגילה כלו, דייה הקולה בורה בורה בורה בורה בורה. בורה בורחים, מוך הליים.

מפטירין. מוס' הרא״ש.